

مالیات

گردآورنده:

علیرضا نمرودی

www.ketab.ir

انتشارات معید مهر

تهران - زمستان ۱۴۰۳

MCEID

انتشارات معید مهر

سرشناسه	: نمرودی، علیرضا، ۱۳۶۰-
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: مالیات/گردآورنده علیرضا نمرودی؛ ناظر ویراستار علیرضا حیدری؛ ویراستار مهران غلامیان.
مشخصات نشر	: تهران: معید مهر، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ۳۵۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۴۸۶۱-۵۸-۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۳۴۹] - ۳۵۰.
موضوع	: مالیات -- قوانین و مقررات -- ایران -- دعاوی Taxation -- Law and legislation -- Iran -- Cases مالیات -- ایران -- دعاوی Taxation -- Iran -- Cases
رده بندی کنگره	: ۳۵۷۲KMH
رده بندی دیویی	: ۵۵۰۵۲/۳۴۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۹۳۷۲۷۳

Moeid

انتشارات معید مهر

عنوان کتاب:	مالیات
گردآورنده:	علیرضا نمرودی
ناظر ویراستار:	علیرضا حیدری
ناشر:	انتشارات معید مهر
ویراستار:	مهران غلامیان
طراحی جلد:	آرام یعقوبی
نوبت چاپ:	چاپ اول - زمستان ۱۴۰۳
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۴۸۶۱-۵۸-۰
قیمت:	۳/۸۰۰/۰۰۰ ریال
تلفن:	۰۲۱-۲۲۱۱۱۲۸۴
پایگاه اینترنتی:	www.Moeid.law www.Moeid.academy
پست الکترونیکی:	Info@moeid.academy

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۱۳
فصل اول: ابعاد ماهوی در رسیدگی به اختلافات مالیاتی.....	۱۵
بخش اول: مفاهیم و اصول بنیادین.....	۱۷
گفتار اول: مالیات به چه معناست؟.....	۱۷
گفتار دوم: منابع حقوق مالیاتی چه مواردی را شامل می‌شود؟.....	۱۹
مبحث اول: قانون اساسی.....	۱۹
مبحث دوم: منابع شرعی (احکام فقهی).....	۲۰
مبحث سوم: سیاست‌های کلی نظام.....	۲۱
مبحث چهارم: احکام حکومتی.....	۲۲
مبحث پنجم: قوانین عادی.....	۲۳
مبحث ششم: مقررات.....	۲۴
مبحث هفتم: آرای وحدت رویه و ایجاد رویه.....	۲۵
گفتار سوم: اصول کلی حقوقی حاکم بر مالیات چه مواردی را شامل می‌شود؟.....	۲۵
مبحث اول: اصل قانونی بودن مالیات.....	۲۶
مبحث دوم: اصل عدم شمول مالیات.....	۲۶
مبحث سوم: اصل سهولت مالیات.....	۲۷
مبحث چهارم: اصل سالانه بودن احکام مالیاتی.....	۲۸
مبحث پنجم: اصل اجرای فوری قوانین مالیاتی.....	۲۸

۱۱۰	بخش ششم: وصول مالیات
۱۱۲	بخش هفتم: جرایم و تخلفات مالیاتی
۱۱۳	گفتار اول: جرایم مؤدیان
۱۱۶	گفتار دوم: جرایم غیر مؤدیان
۱۱۶	گفتار سوم: تخلفات مؤدیان
۱۱۶	گفتار چهارم: تخلفات اداری
۱۱۷	گفتار پنجم: سایر تخلفات
۱۱۸	گفتار ششم: مراجع رسیدگی به تخلفات مالیاتی
۱۱۹	فصل دوم: ابعاد شکلی رسیدگی به اختلافات مالیاتی
۱۲۱	فرآیند دادرسی مالیاتی
۱۲۳	۱- مفهوم دادرسی مالیاتی
۱۲۵	۲- اهداف آیین دادرسی مالیاتی
۱۲۷	۳- مراجع دادرسی مالیاتی
۱۲۸	۳-۱- مراجع اداری مالیاتی
۱۳۰	۳-۲- مراجع شبه قضایی (اختصاصی) دادرسی مالیاتی
۱۳۱	۴- ویژگی‌های قوانین مربوط به آیین دادرسی مالیاتی
۱۳۱	۵- دادرسی مالیاتی و نقش دادستان قضایی
۱۳۴	۶- نواقص و آسیب‌های موجود در آیین دادرسی مالیاتی
۱۳۷	۷- رعایت اصل تناظر در رسیدگی مراجع دادرسی مالیاتی

۸- نظارت قضایی بر مراجع دادرسی مالیاتی..... ۱۳۸

فصل سوم: قوانین مرتبط با مالیات..... ۱۴۳

فهرست منابع..... ۳۴۹

www.ketab.ir

پیشگفتار

به موجب اصل ۱۵۹ قانون اساسی جمهوری، اسلامی محاکم دادگستری مرجع عام رسیدگی به شکایات و تظلمات مردم قلمداد می‌شوند. علاوه بر محاکم دادگستری، قانون‌گذار سازوکاری تحت عنوان مراجع شبه قضایی در نظام حقوقی قضایی و اداری کشور تعریف کرده است که به صورت مستقل و خارج از شبکه عام دادگستری صلاحیت پیگیری رسیدگی و صدور حکم در موضوعات ویژه را دارا هستند. این مراجع عموماً در قالب هیأت و کمیسیون در بدنه اجرایی دستگاه‌های دولتی تشکیل می‌شوند و موجب تسریع در روند اداره امور و مانع از ایستایی و انباشتگی پرونده‌ها در مراجع قضایی می‌گردند. فارغ از بحث ماهیت تصمیمات این مراجع، قانون‌گذار در اغلب موارد عضویت نماینده مردم قضاییه در این مراجع را الزامی نموده است تا بتواند از این طریق ارتباط میان اصل رسیدگی در محاکم دادگستری و استثنای رسیدگی در مراجع شبه قضایی را حفظ کند. اما به نظر می‌رسد این نوع صیانت از ماهیت شبه قضایی این مراجع چندان موفق نبوده است.

از طرف دیگر با وجود قدمت مراجع شبه قضایی در قوانین و نقش بی‌بدیل آن‌ها در حل و فصل دعاوی، متأسفانه آن‌چنان که باید و شاید توجه چندانی به این مراجع نشده است و همچنان ایرادات فراوانی در زمینه‌های ساختار، بافت اعضای صلاحیت و آیین دادرسی مراجع شبه قضایی وجود دارد؛ به‌ویژه اینکه موضوعات مسائل و اصول حقوقی ناظر به صلاحیت این مراجع در مقایسه با سایر زمینه‌ها مورد اقبال محققان و مؤلفان حقوق نبوده است. یکی از مهم‌ترین و قدیمی‌ترین مراجع شبه قضایی، هیأت‌های حل اختلاف مالیاتی موضوع ماده ۲۴۴ قانون مالیات‌های مستقیم است که با هدف رفع اختلاف میان مؤدیان مالیاتی و سازمان امور مالیاتی تشکیل می‌شود. شکل‌گیری این هیأت‌ها از آن جهت مهم و ضروری است که به صورت تخصصی و حرفه‌ای به

موضوعات مورد اختلاف میان سازمان متولی امور مالیات و اشخاص حقیقی و حقوقی می‌پردازند و علاوه بر اینکه موجبات تسریع در امر وصول مالیات به عنوان یکی از منابع مهم درآمد دولت را فراهم می‌سازند در جهت حفظ و پاسداشت حقوق مؤدیان مالیاتی نیز تلاش می‌کنند. این اثر با نگرشی کاربردی نحوه رسیدگی به اختلافات مالیاتی را تبیین نموده است.